

Het Casprak-onderzoek liep van 2009 tot 2011. Gedurende deze periode werden 5 verschillende behandelingen geëvalueerd op 20 varkensbedrijven. De uitgevoerde behandelingen waren castratie met pijnbehandeling, castratie met CO₂-verdoving, immunocastratie, afmesten van intacte beren en castratie zonder verdoving als controlebehandeling. Deze behandelingen werden eerst uitgetest gedurende een oriënterende proef. Nadien werden de 5 behandelingen uitgevoerd op 2400 mannelijke varkens, verspreid over 20 praktijkbedrijven. Voor elke behandeling werden de varkens gescheiden afgemest. Door nauwkeurige gegevensverzameling kon voor elk alternatief de praktische en economische haalbaarheid worden bepaald.

Praktische haalbaarheid

De praktische haalbaarheid van de behandelingen werd gebaseerd op de tijdsbesteding en de ervaring van de varkenshouder, alsook op de bevindingen van het ILVO-onderzoeksteam.

Bij castratie met pijnbestrijding gebeurt de toediening van de pijnstiller ongeveer 15 minuten voor de castratie. De biggen moesten dus tweemaal worden vastgenomen. De eerste maal voor de injectie en vervolgens 15 minuten later voor de castratie, wat de varkenshouder als tijdrovend ervoer. Deze handeling duurde 50 minuten langer per 120 mannelijke biggen dan de controlebehandeling. Bij de castratie met CO₂-verdoving werd gebruik gemaakt van een toestel waarmee 3 biggen tegelijk konden worden verdoofd en behandeld. Na toediening van 100% CO₂-gas gedurende 27 seconden waren de biggen minstens 45 seconden goed verdoofd. Wanneer de biggen meer dan 3 kg wegen, is een hogere toedieningstijd vereist, terwijl het voor lichte biggen minder geschikt is. Ook de verhandelbaarheid van de kar was op een aantal bedrijven niet optimaal, gezien de vaak beperkte doorgangen in de kraamhokken. De varkenshouders vonden het wel positief dat de behandeling rustiger verloopt. De uitvoering van castratie onder CO₂-verdoving is praktisch mogelijk, maar mag onder de huidige omstandigheden niet door de varkenshouder worden uitgevoerd omdat dit een diergeneeskundige ingreep is. Bij het afmesten van intacte beren genereerde men in het kraamhok een tijdswinst van ongeveer 20 minuten per 120 beren. Om welzijnsredenen worden beren best gescheiden afgemest. Ook bij immunogecastreerde beren werd een tijdswinst gegeneerd in het kraamhok,

© ANNE VANDENBOSCH

CASPRAK-ONDERZOEK AFGEROND

In heel wat landen, waaronder België, wordt al jaren discussie gevoerd over het onverdoofd chirurgisch castreren van beren. De Vlaamse overheid, het ILVO en de varkenssector beslisten om een praktijkstudie – Casprak – uit te voeren over de haalbaarheid van 4 alternatieven voor onverdoofde castratie. Deze studie liep recent ten einde. – *Pieter-Jan Delbeke, landbouwconsulent Boerenbond*

maar de uitvoering van de vaccinatie nam gemiddeld 30 tot 35 minuten in beslag per 120 beren. De tweede vaccinatie verloopt vlotter gezien de mestvarkens minder beweeglijk zijn. Ook hier beveelt men gescheiden afmest aan.

.....
Een objectieve detectiemethode aan de slachtlijn is wenselijk bij het afmesten van intacte beren.
.....

Economische haalbaarheid

Het is echter belangrijk dat men, naast de praktische haalbaarheid, ook de economische achtergrond van elk alternatief meenam in het onderzoek. Bij de economische benadering werden ook de zoötechnische resultaten en de slachtresultaten vergeleken ten opzichte van het onverdoofd chirurgisch castreren. Bij castratie met pijnbestrijding werd 0,2 ml Metacam ingespoten, dit kostte

gemiddeld 0,22 euro per big. De uitvoering van dit alternatief had geen invloed op zoötechnische prestaties. Bij castratie met CO₂-verdooving bracht men een aantal kosten in rekening. Per big werd 0,07 euro gerekend voor het medicinaal 100% CO₂-gas. Daarnaast betaalde men maandelijks huurgeld voor de gasfles en moest er een behandelingskar van ongeveer 1500 euro aangeschaft worden. Ook hier weken de zoötechnische resultaten niet af ten opzichte van de controlebehandeling. Bij immunocastratie, waarbij 2 vaccinaties met Improvac werden gegeven, werd een kostprijs van ongeveer 3,29 euro per big gerekend. De toepassing van immunocastratie gaf in vergelijking tot baren een betere voederconversie van gemiddeld -0,21 en een voederkostenbesparing van 2,2 euro. Een verhoging van het vleespercentage met 0,8%, maar een lager slachtpercentage, resulteerde toch in een meeropbrengst van gemiddeld 3,8 euro per karkas. De uitbetaling is afhankelijk van de prijsvorming van het slachthuis. Bij dit alternatief verschillen de voederconversie zowel als de slachtkwaliteit tussen de bedrijven onderling en is

optimalisatie van het management vereist. Indien de afzet kan worden gegarandeerd door de afnemer is dit alternatief economisch haalbaar. Ook de afmest van intacte beren gaf een betere voederconversie van gemiddeld -0,27 en een verlaging van de voederkosten met ongeveer 2,9 euro in vergelijking met de baren. Ook hier werd een hogere karkasopbrengst gegenereerd. De stijging van de karkasopbrengst met gemiddeld 1,9 euro is het gevolg van 2,1% meer vlees en een verminderde conformatie. Ook dit alternatief is economisch haalbaar indien de afzet ervan wordt gegarandeerd. Bij deze economische benadering werd de parameter 'meer of minder arbeid ten opzichte van onverdoofd chirurgisch castreren' bij geen enkele handeling in rekening gebracht.

Welzijn en gedrag

Naast het vermijden van de aanwezigheid van berengneur heeft chirurgische castratie als bijkomend voordeel dat het zorgt voor een vermindering van het seksueel en agressief gedrag tijdens de afmest. Bij het onderzoek werd bij castratie met Improvac

en bij het afmesten van intacte beren een score gegeven aan gedrag, verwondingen, staartbijters en pootproblemen tijdens de afmestperiode. Algemeen werd ervaren dat de onrust in de stal sterk toeneemt vanaf een leeftijd van 25 weken tot het slachten bij intacte beren in vergelijking met bargaen en immunocastraten. Dit leidde tot een verhoogde frequentie van lichte verwondingen en pootproblemen, wat niet uitsluit dat dit op sommige bedrijven tot problemen kan leiden. Aangepast management dringt zich hier dan ook op.

Immunocastraten vertonen na de tweede vaccinatie – rond 23 weken ouderdom – hetzelfde gedrag als bargaen. Indien onrust of verhoogde agressie toch plaatsvindt voor de ouderdom van 23 weken kan men opteren om de tweede vaccinatie vervroegd uit te voeren (tot maximum 10 weken voor het slachten).

Prevalentie van berengeur

Vandaag zijn de afzetmogelijkheden van intacte beren beperkt. Een belangrijke oorzaak hiervan is het ontbreken van een objectieve detectiemethode voor het opsporen van berengeur aan de slachtlijn. Tijdens het Casprak-project werd berengeur gescoord door middel van de soldeerboutmethode. Hierbij wordt nekvet verhit. De vrijgekomen geur wordt gescoord van niet-afwijkend tot sterke berengeur. De gemiddelde prevalentie van berengeur bij intacte beren bedroeg 3%, met grote verschillen tussen de bedrijven onderling. Op 3 bedrijven bedroeg de aanwezigheid van berengeur meer dan 9%, terwijl bij het grootste deel van de praktijkbedrijven weinig tot geen berengeur te detecteren viel.

Hieruit kunnen we besluiten dat het voor bedrijven met een lage prevalentie van berengeur – mits een aangepast management – mogelijk wordt beren met een goede vleeskwiteit af te mesten. Bij het afmesten van intacte beren moet wel worden opgemerkt dat een objectieve detectiemethode aan de slachtlijn wenselijk is. Deze is echter vandaag nog niet beschikbaar.

Immunocastraten gaven een significante verlaging van berengeur tot op het niveau vergelijkbaar met dat van bargaen. Dit betekent dat chirurgisch castreren en immunocastratie vandaag de enige methoden zijn die berengeur voldoende effectief kunnen reduceren. ■